

לה:

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) [למן לת. ג"מ סו. ק.].

הנהגות הב"ח

(א) 'נב' אמרי נהרדעי ראב: (ב) שם הכי נמי דמהימן רבי חימא רבי נמי מתקני דבנן מירי דלמי ניה: (ג) 'שכב'ם דיה ומלי לא וכו' לא מיתבסר כשכנה וכו' דבנין לבעלים. י"ב דמי ממש לאא דחנני חיבי על גלגלותי הלא דנשע עליו גולן ולא יאן כחאי שמחורי למתני קלא דף פ"ח ע"א: (ו) בא"ד וכל מלן דלמי משיגיה גכר: (ז) בא"ד דהמנחי דמנה און לריבס און יודע: (ו) רוב' ד"ה אין מיליטאס וכו' ורבעים סה. י"ב ון נראה לפרש לקמן צ"פ שם שמת בני רובל מתקרב חמן בדף ק"י:

מוסף רש"י

במשלם שניא אלין חיפוק ארעא דא בלא כסף. ללא מחוי גלגלה אלא בלוקא דימנו פירות השנים האלו מנתות גלגל (ב"מ סו).

מוסף תוספות

א. [פירוש] גול אחד מחמשה בני אדם, דבדיק לשלם לכל אחד, [ד]מרשות אחד מהם הפסד ולשם חיזורי, אבל [לא]. אם רצה מוציא מרשותו, [וכל דאליס בבר]. ומכין תלה כרסני'ם. ג. ובאין אבי אומר דלא אמרין מינו נגד חזקת שלש שנים רבי, כדאמרינן בדלי ליה. שעימק'ם גס שעיגל'ם ג. [וככל וכו'] [ש]ו[ההניג] מועיל לו למקצת שנתנו ולא לכל טענה לא אמרינן ביה מינו. ש. ד. דאצי"ס שאינו מודה אלא לחצאין מחאזו מחאז. רשכ"ס.

רבינו גרשום (הבשר)

להודיע לרבים שמכוננת היא בידו ה"ג במוריד חבירו לשהיה לפירות בעי למחוי: ישראל הבא מחמת עבד'ם כעבד'ם. כגון שקנאה מה עבד'ם. ג. שנים אינן חזקה מה עבד'ם אין לו חזקה מן ישראל אם קנה ממנו חזקה עבד'ם יש לו שטר מכירה עליה לפי שבדיניהן אין חזקה בשנים אצל ישראל הבא מחמת עבד'ם נמי אין לו חזקה אצ"כ יש לו אותו שטר שמכרה ישראל לעבד'ם ואצ"ס שיש לו עדים לישראל שעמד בדין עבד'ם אין חזקתו חזקה מה שאין כן בישראל שאם קנה ישראל חזקה מחבירו ישראל ועמד בו שני חזקה ובא אחר ורעיר עליה ואמר זה מישראל פלוני קנייתה איש לו עדים שעמד בה אותו ישראל אפי' יום אחד חזקתו חזקה: אמר רבי ליה דההוא עבד'ם גופיה קנאה מישראל מוחימן:

ג. א. ב. ג. מ"י פט"ו מהל' טוען ונטען הלכה ד סתם טעין זה טועי' ח"מ סתם טעין ד' ע"ש ובסי' קומי טעין כג: ג. ד. ר' מ"י פ"ה ס' ה' ט' ופ"א מהל' מכירה ה' ט' סתם טעין זה זה טועי' ח"מ ס' קמח טעין א' וסי' קמח טעין אי:

ה. ה. ו. מ"י פ"ה ס' ה' ט' טוען ונטען ה' ט' סתם טעין זה טועי' ח"מ ס' קמח טעין א':

ז. ז. ו. מ"י פ"ד ח"מ ס' ק' פ' ח' טועי' ח"מ ס' ק' טעין א':

ז. ז. ו. מ"י פ"ד מהל' טוען ונטען ה' ה' וי' שהנחת ובמ"מ ופ"א מהל' מכירה ה' ז' סתם טעין זה טועי' ח"מ ס' קמח טעין ד' וסי' קמח טעין א': ח. י' מ"י שם סתם שם טועי' ח"מ ס' קמח טעין ט' וסי' קמח טעין א':

רבינו גרשום

החם להאי את ליה דררא [דממונא] בנזח. דקדקס מכירה הות ממזניה דהאי ובתרי מוכרי דאדיק דהאי דיוט ממזני של מי ילדה פרישה ויחלוק: גולן של [ריבס]. כלומר גולן של שנים שמוכרים במחלוקת בנייהם. ח. כגון אלא שלא ניתן להשכנע שאפי' פסוקי דקריי גולן שאין ידוע של מי הייתה שחידורה לו:

פ"ספא אמר ר' אבא אי דלי ליה. המפערע כלומר שסייע למחזיק להנביח לו על תפירו. או שחשלקו אחריהו לביתו בנזח של פירות מאוחר שורה שמפערע עליה אפי' שפירין לא עמדה ברשותה. ג' שנין חזקה אלא כיון כיש לו עדים שהנביחה לו צנא דפריי ורדמין ועוד דאס כן הכי קאמר דלי לא מימא הכי דאינעי ליה אהא דשלי היא כיון שאמר לו למחזיק הנביח לו היה לו למחזק ולומר והלא שלי הוא הקרקע מה יש לך בפירות שני: אמר ר' זבדי. אי דלי ליה צנא שרוב סמיער לו השדה דשלי וטוען ואומר לפירות הורדותי שהיא אריסי שהיא חצי הפירות שלו וזה שהנביחתו לו חלקן סיפתתי להנביח נאמן לומר כן: הני מילין, דנאמן לומר כן בתוך ג' כשלא החזיק בהן עדיין ג' שני חזקה אבל לאחר ג' [אלא]: מאי אבא ליה למיבעיה. מה היה יכול למחזק הוא לא מצי להסלקי קודם זמנו אם עשוהו אריס לפירות לכן שנים ואי לא הניע זמנו: אפי' איבעי ליה מחוי. אצי"ג דלא הוי עיקר מחאה דלא מצי למימר פלוני גולגל הוא דאכלי ארעא דידה דהא ברשותיה אוכל דהורדיו לפירות מי"מ צריך למחות בפני עדים בתוך ג' ולומר הוו עדים לפירות לכן שנים ואי לא הורדותי לפירות לכן שנים ואי לא אמר הכי לא מוחימן למחזק: אחר ג'. דאי לא תימא הכי, דבדיק למחוי בתוך ג' ולהודיע לרבים שאניה שלו אצ"כ נמי משכנתא דסורא דמכרין ליה לזה למלוח דליכובי שדורה בנביסא ע"ז זמן שישתלם ממנו בפירות שמיכר מן השדה: אלא איבעי ליה למחוי. בתוך ג'.

א) נראה דל"ל שעידיהם נאמנות כגון אלו: שאל ימן להשקות וסי'. ב) אולי ל"ל שאלה חמורי ליתו וי' ואפשר דמוטו שאלה חלוקה לחייו של מריה דחלקא וכו' שפי' הרשכים בשם הר"מ זי'.

דררא דממונא. פירוש דלל טענתייהו מהכא יש ספק לז"ד דכי מייתייה הוה הולד אס נולד קודם שמכר או אחר שמכר וכן צנור שגנח את הפרה ומנאל עובדה גדלה (ב"ק דף מו.) בלא טענחם ומסופקים צ"ד איך היה מעשה אם קודם שגנחה ילדה או לאחר שגנחה וכן צנור רודף אחר שור אחר והזק (שם לה.) יש להסתפק אם צנורו הזק או אי בשלל לקה און בכל מקום דפלגי רבנן וסומכוס אבל הכא צוה אומר של אצותי שעל פי טענותיהן צא הספק אמרינן כל דללים גכר: **אין מוציאם אותה מידו.** ואפילו כתבו הרשאה זה לזה הוואיל ורשעים הם^(א) אין נזקקים להם: **דתני רבי חייא גולן של רבים לא** דתני רבי חייא גולן של רבים לא איהו גופיה צנא דפירי לאלתר הוי חזקה אמר רב זבדי הוואם טען ואמר לפירות הורדתיו נאמן ויה"מ בתוך שלש אבל לאחר שלש לא א"ל רב אשי לרב כהנא אי לפירא אחתיה מאי הוה ליה למעבר א"ל איבעי ליה למחוי דאי לא תימא הכי הני משכנתא דסורא^(ב) דכתב בהו במשלם שניא אלין חיפוק ארעא דא בלא כסף אי כבייש ליה לשטר משכנתא גביה ואמר לקוחה היא בידה הכי נמי דרמוהן^(ג) מותקני רבנן מירי דאתי ביה לידי פסידא הלא איבעי ליה למחוי הכא נמי איבעי ליה למחוי אמר רב יהודה אמר רב ישראל הבא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם מה עכו"ם אין לו חזקה אלא בשטר ואף ישראל הבא מחמת עכו"ם אין לו חזקה אלא בשטר אמר רבי ואי אמר ישראל

הורדתי וי"ל דהוי מיגו צמקוס עדים דאנן סהדי כיון דדלי ליה צנא דפירי מודה שהיו הפירות שלו^ג ועוד דאינו רוצה לטעון לפירות הורדתי אלא תובע הקרקע והפירות^ד ו**אין פירא אחתיה מאי** הוה ד"ה פ"עבר. אין לפרש דכא אשי סבב דלעולם נאמן לומר לפירות הורדתי דאס כן קשה לרב אשי מאי טעמא דרבנן דבעו שלש שנים מיום ליום דהא לדידיה ליכא לנימיר כדמפרש רבא בריש פרקין דעד שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה טפי לא מוזדער דהא לעולם כריך לשמרו פן יאמר לפירות הורדמין ועוד דאס כן הכי קאמר דלי לא מימא הכי דאינעי ליה למחוי אלא לא בעי למחוי דחוקמו אינה חזקה ידכול לומר לפירות הורדתי ומייתי ממשכנתא דסורא ומאי מייתי אדרבה אס כדברי רב אשי מו ליכא פקידא שיוכל לומר לפירות הורדמין ונראה לרשכ"א דרב אשי לא צא להאמינו אחר ג' אס אומר לפירות הורדתי אלא שאל איזו תקנה יש לעשות מתחלה שלא יוכל לומר לאחר שלש שלי היא כשהורדיו לפירות דסבב לא מהני מחאה אלא כשאמר פלניא גולגל הוא דקא אכיל לארעאי בגולגולתא והיכא דלחמיה לפירות לא מצי למחוי הכי וכן פירש הקונטרס והסמא מייתי שפיר ממשכנתא דסורא דמהניא מחאה כי האי גזונא^ה [ועי' תוס' ד"מ קי. ד"ה אמר ליה:] הכי

הורדתי: א"ל איבעי [ניין] למחוי. בתוך שלש וזומר לעדים דעו לכם שלפירות הורדתי לכן וכך שנים וגוף הקרקע קניו לי שאל אינו שטר מכירה לזה המחזיק לא יוכל לטעון שטר היה לי ואכז כי לא מזהרתי צו אחר שלש דכיון דמיחה צו צעל השדה היה לו להזהר בעטור: **דאי לא סימא הכי.** דמחאה לחאלין שמוחה על הקרקע ומודי בפירות לאו מחאה היא אלא כדאמרינן לקמן [גמ':] פלניא גולגל הוא דקאכיל ארעא דידה בגולגולתא למחר תבענה ליה דינאי: **אס כן האי משכנתא דסורא כו'.** ותקנתא דרבנן הויה הק משכנתא משום דהמלוה לחצירו על שדהו אסור לאכול הפירות משום רציה אכל צנכיתא מותר כעין משכנתא דסורא שמולה עשרה מנה על שדהו ולסוף עשר שנים חוזר הקרקע לבעלים בחנם ומנאל קונה פירות של כל שנה צמנה ואין כאן דב רציה ואע"פ שאין הפירות כפלים שהרי הוא קרצו לשכר וקרצו להפסד שמקבל פירות של כל שנה צמנה ואפילו בשנת שדפון שלא יהו שוין פירות השנה דינר: **אי כביש.** טוען המלוה ואמר לאחר שלש לקוחה היא צדי הכי נמי דמהימן ולא יוכל זה לטעון לפירות הורדתי ומחאה נמי לא תועיל לו: **דאסי ציו.** לזה לידי הפסד צמניה: **אלא איבעי ליה למחוי.** בתוך כל שלש ומהניא ליה מחאה ומדלא מצינה הפסד: **הכא נמי.** אס איתא דלפירא אחתיה איבעי ליה למחוי בתוך שלש קודם שיחזיק: **ישראל הניא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם.** שדה שהכל יודעין שהיתה של ישראל ואכלה עכו"ם שלש שנים או יותר וטוען שלקחה מישראל ואילו ישראל וקנה מההוא עכו"ם ואכלה גם הוא אחר העכו"ם שני חזקה או יותר לא הוי חזקה אלא אחי מריה דארעא ומפיק ליה מדידה דישאל וישאל ליוזל וליטבע לעכו"ם דבזן מיניה דאיזו הוא דאפסיד אנפשיה דלא הוה ליה לזמןן ארעא דישאל מעכו"ם עד דלימא ליה הב לי שטר דציוני דונתה לה מישראל דדין חזקה לית ליה לעכו"ם ולא כל מאן דלמי מחמתיה דסתם עכו"ם גולגיס הס וישאל ירא למחות והלכך לא תקנו צהס חזקה כדאמרינן לקמן בשמעתין [גמ'] הני דבי ריש גלותא לא מחזקי משום האי טעמא גופיה שיראים אלו למחות וישאלו זה הבא מחמת עכו"ם א"ס שהחזיק אין חזקתו כלום וחזקה שאין עמה טענה היא שטר וטוען העכו"ם מכרה לי אבל איני יודע היאך צאה לידי העכו"ם שיוכל למכרה. אבל אי טען ישראל ואמר יכב לי ההוא עכו"ם שטר וצוני דונתה מינק ורואיני צו שלקחה ממך מהימן דדמי למאן דל"ל קמי דידה וצנה ההוא עכו"ם מינק דמסקי' לקמן דמהימן מיגו דאי בעי א"ל מינק וצנתה ואכלתה שני חזקה. ודוקא צא מחמת עכו"ם דאילו צא מחמת ישראל א"ע"פ שלא דר צה אלא יוס אחד אותו שמכרה לזה וזה החזיק שלש שנים חזקתו חזקה כדאמרי' לקמן (דף מא.) גבי ההוא דדר בקשתא צעיליתא ארבע שנין:

אס צא אחד מן השוק והחזיק צה. בזה קרקע דלאמר רב נחמן [לד':] כל דללים גכר וצא זה השלישי וחטפה מהשנים אלו הטוענין של אצותי: **אין מוציאין אותם.** צ"ד מידו של זה השלישי ואע"ג דלא טעין מירי דשמא גם לז' הראשונים אין להם חלק צה: **דמי רבי חייא גולן של רבים כו'.** וסברי נהרדעי דבגולן כי האי מיירי שגול משנים החלוקים דבזר זה אומר שלי הוא וזה אומר שלי: **לאו שמים גולן.** לכופו דציינים להוציא מידו מנה שגול: **רב אשי אחר לעולם גולן של רבים שמים גולן.** הוואיל ולא טעין מירי ומוציאים מידו ומעמידין אותה בפני שנים הראשונים שיש להם טענת אצות: **ומאי לא שמים גולן.** דקאמר רבי חייא לא להקל עליו צא לפטרו מלשאל אלא להחמיר עליו ולומר דלא ניתן להשזון לא

ו) מיכסר דששצה דלמינו יודע למי ישיב דמאחר שצא לידו כריך להשיב לבעלים ולא להוציאה מתחת ידו ולהפקירה לשנים הראשונים וכל מאן דללים^(א) גכר דפסקינא לעיל ואי תפסינן לא מתקנינן [לד':] כל שכן זה שצמורת גול צא לידו והוא כריך להוציאה מתחת ידו ואינו יודע למי ישיב והכי נמי אמרינן דהמזכור את הספינה [לקמן דף פסח:] א"ר לוי קשה ועושן של מדות משועבד לא על פירוש ומפרש הסם אפשר צמסוזה והכא לא אפשר צמסוזה דהמזכור צמדה^(ב) וגול לריבס שאינו יודע למי ישיב ואליציה דרב אשי איירי נמי ר' חייא המזכור צמדה שאינה שררה לריבס. כן נראה צעניי שיטה זו: **אי דלי ליה צנא דפירי לאלתר הוי חזקה.** אס יש עדים שהצביה המעברע צנא דפירי מקרקע זו על כתפיו של זה המחזיק שטוען לקוחה היא צדי מאחר שפסיע לו להוליך הפירות לביתו שזו אין יכול לטעון ולומר לא מכרתיה לו שלא היה לו לסייעו בלקיטת הפירות אלא היה לו למחות ומדסייע לו הפסיד וכמודה שמכר לו דמי. ור' מנחםל פירש אי איכא סהדי דיכב ליה לוקח למריה ארעא צנא דפירי דרזון להוליכה לביתו נחבדר שאכילת הפירות של לוקח ומדידה יכב ליה למוכר ואין נראה צעניי: **אמר רב זבדי אי טעין.** המעברע צנא דדלי ליה ללוקח צנא דפירי לפירות הורדתי דיןן אריס למחאה ושלים ולרביע וחלקן הוא דדלי ליה נאמן כלומר לא הפסיד צמאי דדלי ליה: **והני מילי.** דנאמן: **צנור שלש.** דאס איתא דונתה מיניה אמאי לא מיוחדר בשטריה: **אבל לאחר שלש.** אי טעין לפירות הורדתי אינו נאמן ואע"ג דלא דלי ליה צנא דפירי דעד תלת שנין מיוחדר אינש בשטריה טפי לא מיוחדר והוה ליה לזה למחות צנור שלש כדמפרש ואילו: **אי לפירא אחסיה.** כי משכנתא דסורא לעשר שנים או לעשרים: **מאי הוה ליה.** לבעל השדה למעבד נמאל שכל המוריד את חבירו לפירות של שלש שנים או יותר יפסיד קרקע שלו הוואיל ולא יאה נאמן לאחר שלש לטעון לפירות

הורדתי: **א"ל איבעי [ניין] למחוי.** בתוך שלש וזומר לעדים דעו לכם שלפירות הורדתי לכן וכך שנים וגוף הקרקע קניו לי שאל אינו שטר מכירה לזה המחזיק לא יוכל לטעון שטר היה לי ואכז כי לא מזהרתי צו אחר שלש דכיון דמיחה צו צעל השדה היה לו להזהר בעטור: **דאי לא סימא הכי.** דמחאה לחאלין שמוחה על הקרקע ומודי בפירות לאו מחאה היא אלא כדאמרינן לקמן [גמ':] פלניא גולגל הוא דקאכיל ארעא דידה בגולגולתא למחר תבענה ליה דינאי: **אס כן האי משכנתא דסורא כו'.** ותקנתא דרבנן הויה הק משכנתא משום דהמלוה לחצירו על שדהו אסור לאכול הפירות משום רציה אכל צנכיתא מותר כעין משכנתא דסורא שמולה עשרה מנה על שדהו ולסוף עשר שנים חוזר הקרקע לבעלים בחנם ומנאל קונה פירות של כל שנה צמנה ואין כאן דב רציה ואע"פ שאין הפירות כפלים שהרי הוא קרצו לשכר וקרצו להפסד שמקבל פירות של כל שנה צמנה ואפילו בשנת שדפון שלא יהו שוין פירות השנה דינר: **אי כביש.** טוען המלוה ואמר לאחר שלש לקוחה היא צדי הכי נמי דמהימן ולא יוכל זה לטעון לפירות הורדתי ומחאה נמי לא תועיל לו: **דאסי ציו.** לזה לידי הפסד צמניה: **אלא איבעי ליה למחוי.** בתוך כל שלש ומהניא ליה מחאה ומדלא מצינה הפסד: **הכא נמי.** אס איתא דלפירא אחתיה איבעי ליה למחוי בתוך שלש קודם שיחזיק: **ישראל הניא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם.** שדה שהכל יודעין שהיתה של ישראל ואכלה עכו"ם שלש שנים או יותר וטוען שלקחה מישראל ואילו ישראל וקנה מההוא עכו"ם ואכלה גם הוא אחר העכו"ם שני חזקה או יותר לא הוי חזקה אלא אחי מריה דארעא ומפיק ליה מדידה דישאל וישאל ליוזל וליטבע לעכו"ם דבזן מיניה דאיזו הוא דאפסיד אנפשיה דלא הוה ליה לזמןן ארעא דישאל מעכו"ם עד דלימא ליה הב לי שטר דציוני דונתה לה מישראל דדין חזקה לית ליה לעכו"ם ולא כל מאן דלמי מחמתיה דסתם עכו"ם גולגיס הס וישאל ירא למחות והלכך לא תקנו צהס חזקה כדאמרינן לקמן בשמעתין [גמ'] הני דבי ריש גלותא לא מחזקי משום האי טעמא גופיה שיראים אלו למחות וישאלו זה הבא מחמת עכו"ם א"ס שהחזיק אין חזקתו כלום וחזקה שאין עמה טענה היא שטר וטוען העכו"ם מכרה לי אבל איני יודע היאך צאה לידי העכו"ם שיוכל למכרה. אבל אי טען ישראל ואמר יכב לי ההוא עכו"ם שטר וצוני דונתה מינק ורואיני צו שלקחה ממך מהימן דדמי למאן דל"ל קמי דידה וצנה ההוא עכו"ם מינק דמסקי' לקמן דמהימן מיגו דאי בעי א"ל מינק וצנתה ואכלתה שני חזקה. ודוקא צא מחמת עכו"ם דאילו צא מחמת ישראל א"ע"פ שלא דר צה אלא יוס אחד אותו שמכרה לזה וזה החזיק שלש שנים חזקתו חזקה כדאמרי' לקמן (דף מא.) גבי ההוא דדר בקשתא צעיליתא ארבע שנין:

לדידי

עין משפט
נר מצוה

ע א מיי פייב מהל טוען
ונטען ה' ט סמב עשין
לא טוש"ע ח"מ ס' קמא
סעי' ה וסעי' ט:
עא ב מיי שס ה' א
טוש"ע שס ס"א:
עב ג טוש"ע שס סעיף טו:
עג ד מיי שס ה' יט
טוש"ע שס סעי' ז:

רבינו גרשום

[illegible]

נברה שנה וזרע שתיים ב'ו'. נרה ש
משום רבותא דר' אחא דאפי'
דנראה דוקא כגון שנה זרע ונרה
מאחא מודה לאינה חוקה דמה מועיל
בלא זריעה: **למעומו** מאי.

וְהַיְתִימָה לְרֶשֶׁת־אֵל דְּהִיבִי מוֹכַח מֵהַכָּה
 וְלַמַּעֲוִיבִי נִירָא קִלְמִי דְלִמְנָא קִסְבְּרִי
 דְּבָרָנָן נִירָא הוּא חוּקָה וְהָא דְלִצְרִיךְ אֵל
 שְׂטֵינִי מִיּוֹס לְיוֹי מָשׁוּס דַּעַד תַּלְתָּ
 שְׂטֵינִי מוֹדֵרֵה לְיוֹיִנִשׁ בְּשִׁטְרָא דְכַמְפֵּרֶשׁ
 לֹא עָשִׂה בְּאוֹתָן וְאִפִּי לֹא עָשִׂה בְּאוֹתָן
 שְׂטֵינִשׁ אֲלֵא יוֹר הוּא חוּקָה דְלֵא עֲבִיד
 מִיּוֹיִנִשׁ דְּכַרְבִּי לֹא־רַעִיָּה וְשִׁמְכִי: **מִיָּא**
 וְהִי־נִירָא: וְהִי־טוֹבָא אִיכָא בְּיִיבִיּוּ
 שְׂטֵינִשׁ דְּכַרְבִּי יוֹכִילִין לְהוֹיֹת בְּשִׁמִּי שְׂטֵינִשׁ
 בְּצִירֹת שְׁלֹמֹת כָּל שְׁנוֹת הַבְּצִירֹת: **א**
 בְּצִירֹת שְׂטֵינִשׁ וְאוֹמֵר ר"י דַּמְשַׁע לִיָּה
 דְּכַרְבִּי תִימָה לְר"י אֲמַרְלִי לֹא מִשְׁנִי דְּאִיכָא
 בְּיִיבִיּוּּוֹ חֲרִיפִי וְאֲפִלִּי כְּדִמְאִימִי **בְּצִי**
 דַּע"י (דף קה) כִּמְה מִיִּשְׁקִי י"ב חֲדָשׁ
 שְׂבַשְׁבִּי"ג אוֹמֵר מִגֵּת גִּתִּי מִגֵּת לִבִּי הֵיטָּן
 קִמְמָא אִיכָא בְּיִיבִיּוּּוֹ חֲרִיפִי וְאֲפִלִּי: **ו**
הִיָּא לֹא שְׂטֵינִשׁ אִיכָא: **וְנִירָא** **ו**
 דְּרוּקָא שְׂטֵינִשׁ: **א** אֲבָל כִּי אִילּוּנֹת גְּדוּלִּישׁ
 שְׂטֵינִשׁ וְזֹאת שְׂטֵינִשׁ לְבִית סָאָה וְאֲכַלְתָּ
 מִיּוֹיִנִשׁ דְּהוּא אִילּוּנֹת הֵיכָא דְלֵא חוּקָה
 וְהִי־נִירָא וְהִי־אִילּוּנֹת שְׂטֵינִשׁ בְּצִירֹת
 גְּדוּלִּישׁ אִיכָא לֹא הוּא אֲלֵא ג' לְבִית סָאָה
 לֹא יִחְסוֹר (לְשׁוֹן דף ק:): **וְנִירָא** **ו**
 לְבִית סָאָה: **וְנִירָא** **ו**
 מִצִּית סָאָה לְעִשְׂרֵה אִילּוּנֹת
 הָיוּ מִסְמִי בְּיִיבִיּוּּוֹ הוּא כִּיבֵר וְלֵא
 חוּקָה וְאֵין צִירָה דְהָא מוֹכַח בְּשִׁטְרָא
 דְּאֲכַלְתָּן רִצּוּפִין הִיָּא חוּקָה דְּפִרְיָךְ רַבָּא
 וְאִנְיֹהֲדֵי אֲלֵא מַעֲתָה הִיא אֲסַפְמָא
 בְּצִמְחִי קִי לִיָּה וְלִרְשִׁת־אֵל נִירָא לִישְׁב
 אֲלֵא דְלִקְטָן אִי־יִיִּי שְׂאוּכָל כִּי הִיאֲלֵינִי
 אֵל: **א** ע"פ שְׁהָן רִצּוּפִין הִיא חוּקָה
 שְׂטֵינִשׁ אֲכַל הָעוֹמֵדִים לִיעֲקֹר וְאוֹתָן
 הָעוֹמֵדִים לְהַתְקִיִּים אֲבָל הֵכָּא שְׂטֵינִשׁ
 לֹא אֲכַלְתָּ כִּי אִילּוּנֹת ג' אֲלֵא ג' שְׂטֵינִשׁ
 הִיא חוּקָה לְעִשְׂרֵה אִילּוּנֹת וְשִׁטְרָא
 הָיוּ מִסְמִי בְּיִיבִיּוּּוֹ הוּא כִּיבֵר וְלֵא

ורע שנה אחת לא נקט אלא
י' הוי"א חזקה ואומר ר"י
נרה בזה אחר זה אפי' רבי
ה כל כך שמורשה ב' שנים

אפילו יום אחד נמי אלא דכולי עלמא "נ" לא הוי חזקה והכא פירא רבא ופירא זוטא איכא בניניהו ת"ר ניר אינו חזקה וי"א הרי זה חזקה (6) ⁶מאן "א אמר רב חסדא ר' אחא היא דתניא נרה שנה וזרעה ב' נרה ב' וזרעה שנה אינה חזקה ר' אחא אומר הרי זו חזקה א"ר ⁷אשי שאלית כל גדולי הדור ואמרו לי ניר הרי זה חזקה א"ל רב כיבי לרב נחמן מאי טעמא דמ"י ניר הוי חזקה א"ר עבד איניש דכריבו ליה לארעיה ושתיק וזמ"ל דמ"י ניר לא הוי חזקה מימר אמר כל שיבא ושיבא דכרבו לעילל בימר ששלחו ליה בני פום נהרא לרב נחמן בר רב חסדא ילמדנו רבינו נירא הוי חזקה או לא הוי חזקה אמר להו ר' אחא וכל גדולי הדור אמרי ניר הרי זה חזקה אמר רב נחמן בר יצחק ⁸רבותא למיחשב גברי הא רב ושמואל בבבל ור' ישמעאל ור' עקיבא בא"י אמרי ניר לא הוי חזקה ר' ישמעאל ורבי עקיבא מתני' היא רב מאי היא דאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים חזקה ג' שנים מיום ליום מיום ליום למעוטי מוא לאו למעוטי מיום דלא שמואל מאי היא דאמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים עד ⁹שיגדור שלש גדרות ויבצור ג' בצירות וימסוק ג' מסיקות במאי בניניהו אמר אביי דקל נערה איכא בניניהו ¹⁰(שעושה שלש פעמים בשנה): ואמר רבי ישמעאל בד"א בשדה הלבן; ואמר אביי מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן הוי לו שלשים אילנות ממטע עשרה לבית סאה אבל עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה

אפי' יום אחד נמי. יכול לעשות בו ניר: **פירא רבא ופירא ווטא איכה**
נייניסו. ר' ישמעאל ס"ל דלא הוי חזקה עד שילקט פירא רבא דהיינו
שנגמרה כל התבואה לפיכך תריך גלושה חדשים כגון שעורים ושבולת
ויעל ועדשים שגדלים בג' חדשים ורע"ב קבר פירא ווטא דליינו כגון
שחת שגדל בשלשים יום שני הויא חזקה
אע"פ שלא נגמרה התבואה אי נמי
כגון ירק גדלנין הירקות חדש אחד:
נרס שנה. בלא זריעה: **ושפיק.** אלא
מיחה ומדלל מיעול הפסק: כל שיש
ושפיק דכרבו מיעול זה. כל קטנים
שצמחריש יכניס בלא כלומר הלוא
ויחשו הרבה עד שחמלה מחרשתו
ותמרפה הקרקע וחס"ב אטלגה
ואזרעה איני: **ילמנו רבינו ניר**
הוי חזקה. בשדה השבול ודי בחזות
י"ב חדש ושני ימים: **רבי ישמעאל**
ור' עקיבא דמסנסיין. כדאוקמינן
דכ"ע ניר לא הוי חזקה כיוון שיש
א' בשנה שגר בו שדורא ליה חזקה
להחזק כשהי שולמה לחשבוין ג'
שנים: **וזו רבינו רבי ישמעאל ור"ע.**

ר' אחא וכל גדולי
 וקה אמר רב נחמן בר
 גברי הא רב ושמואל
 עקיבא בא"י אמרי
 עקיבא ושמואל רבי
 א דאמר רבי יהודה
 ושמואל רבי עקיבא
 וקהנא ג' שנים מיום
 מאי לאו למעוטי ניר
 אמר רב יהודה אמר
 ושמואל רבי עקיבא
 עזר ט"ב שיגדור שלש
 ת וימסוק ג' מסיקות
 ידקל נערה איכא
 ש פעמים בשנה):
 ד"א בשדה הלכן:
 ושמואל ישמע לרבנן
 נותן ממטע עשרה
 בשנה זו ועשרה
 זו הרי זו חזקה
 לאו

אמרת ויחיו וכנס את קייאלו הרי אלו ב' שנים [לעיל כח] אלמול משליקט ב' פירות
בשדה אחת בשנה אחת בנ' ומניס זה אחר זה חסדי לה חוקה: **אבל**
בשדה זכאמס אומרים. פירות ^(א) ב' שנים לך עד שיגדור בשנים
ג' גדרות כנ"ו: **מסוק**. בחיים: **מאי בנייהו**. בין דר ושמואל
בין למר ובין למר א' שנים בעיני: **דקל נערה איכא בנייהו**. דקל
לשמואל הוא חוקה בנ' גדרות **אע"פ דליכא ב' שנים** שלמות ולר
בעיניו א' שנים מיום ליום. ורבינו חננאל פ"י דקל נערה דקל
לשמואל פיריתו קדים גמין מלשון **נא חלני נעמי** (מסכתא) לרבי
אמר חוקה בנ' גדרות לא הוי חוקה דהא לא גדר
לרבי בר דלמך בעיני א' שנים והרי הוא ממזיק ב' א' שנים והוא
לפי הלשון דהא אפי' שמואל לא בא גדר נערה מג' שנים והוא
ל"א פירש עוד דקל נערה דקל דיופריש גשועה פעמים בשנה
לשמואל בשנה וממנה הוי חוקה דקל איכא ב' גדרות ולר לא הוי
חוקה דליכא ב' שנים: **אמר אבוי מדברי ר' ישמעאל נשמע** לר
ורבנן הוין **שנים** ור' ה"א לה. והכי פירושא דר' ישמעאל דבשה
חוקה בשדה אחת בשלש לקיטות בשלש מקומות בשדה
דקמי נכס את פגולתו ומסא את אמר כו' מדברי ר' ישמעאל נשמע לר
ורבנן דפלגי עליה דלמך בר יהודה חוקה שמואל לעיל ובעו ב' שנים
דליכא פלוגתא בין ר' ישמעאל ובין רבנן אלא בשנה אחת וג' שנים
בזבל כל מאי דלמך ר' ישמעאל בשנה אחת אמרי בעיני בנ' שנים:
משמע עשרה לבית סאה. דבית סאה כהן לעשר נטיעות דלמך בלא
חפור (גמ' ע"ז א') אבל אלא פחות מביית סאה ל"י חילנות הוי ממזין
ייחוד והו כינע ולא הוי חוקה דלא אחזיק בדמחוקי אינשי וביתו
שגריך לחילנות: **אבל ב' בשנה** וו' הרי וו חוקה. דמרי שהחוק
ב' שנים בכל השדה דמי שהיה אוכל בכל השנה מה שגדל בו:

המוכר את הבית (שם דף עב.) דקתני בהקדיש עשרה לבית סאה
קע וכמה יהו קרובים זה לזה כדי שיהא הבקר עובר בכליו
וכמה

[illegible]

(ג) אולי צ"ל ור"ע סבר ניר הוי חזקה.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) 'נע' מוס' לקמן ג: ד"ה
 (מאן) (ב) יבימות מה. (ג) ג' ג'
 רש"ל שגידור ג' ג' ג' ג'
 ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
 (ד) רש"ל מ"ו, (ה) אכל
 אילנות גדולות ממטע ע"ג
 לבית קאה"ר ג' ג' ג' ג'
 וידפ"ר וימהר"ט ג' ג' ג' ג'
 אכל ג' אילנות ממטע עשרה,

הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף תוספות

א. בין חפירות ועבודות
ועבירות. ר"ן. (ואף ד'נר)
לא היה חזק. ה"מ שנת
הגיר, אבל שנת של זרע,
משכנס לחורבן וחרש
ופטרס כדרך הבעלים ולא
יצאתה מחזוקתו. הרי זו
חזקה ומונין לו משעת
הגיר. רש"א. ב. ולא
משכנת לו שיהא קרקע
שפילה להן אלא בהאי
שיעורא בלחוד הדיינו
במטע עשרה לביא אלא
מצומצמים. ר"ן לקמן עז:
ועין רש"א אכל.
ג. הדיינו ע"כ אמות לא.
אחד. מוס' ע"כ ד.

רבינו גרשום (המשן)

[illegible]

